

KUNGSFISKARE I VRAMSÅN 2004

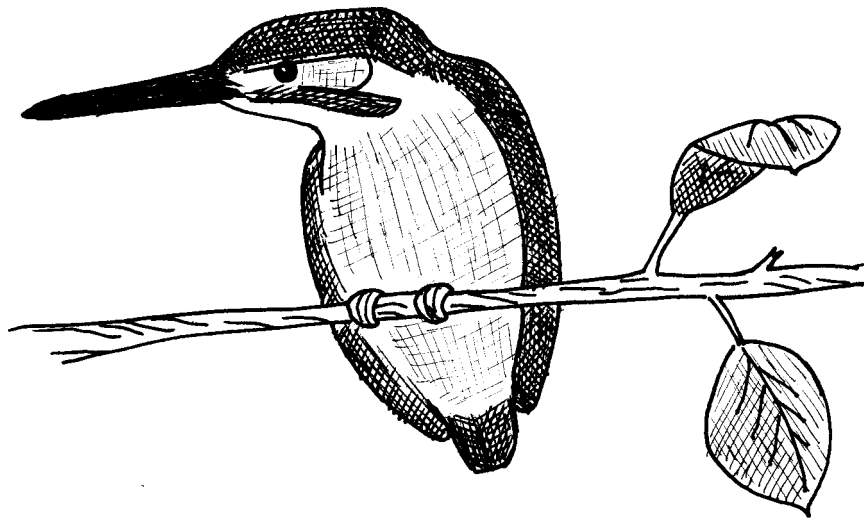
Nils Waldemarsson

”Vramsån i Kristianstad Vattenrike”, som kanske är bekant, är ett mångsidigt femårigt WWF-projekt med ekonomiskt stöd från företaget OLW som avslutas under 2004. Fågelklubben och fågelstationen har under projektets löptid bl.a. bidragit med olika inventeringar och stödåtgärder för flera fågelarter. Om detta finns att läsa bl.a. i Spoven nummer 2/2003. I denna lilla artikel hade jag enbart tänkt hålla mig till kungsfiskare och då särskilt vad som hänt under 2004.

I april 2000 diskuterades de första förslagen inom projektets ram för att gynna kungsfiskarna. Det hade då konstaterats att tillgången på bobrinkar och liknande troligen var gränssättande för kungsfiskarnas häckningsmöjligheter i

Vramsån. Under 2002 och 2003 visade kungsfiskarna intresse för de av fågelklubben iordningställda bobrinkarna men ingen häckning kom till stånd i själva brinkarna men väl på andra platser, företrädesvis rotvältor. Under senare delen av 2003 upptogs diskussion med projektledaren vid kommunen, Michael Dahlman, om att utöka åtgärderna inför 2004.

I november 2003 utförde Patrik Olofsson och undertecknad grävning och preparering av brinkar på tre olika platser längs Vramsån vid Tollarp, Östgård och Ugerup. Ett stundtals tämligen ansträngande och svettigt arbete. De grävda brinkarnas höjd är cirka 150 cm och bredden är ungefär 200 cm. I samtliga fall är grävningen gjord i naturliga

NJ-04

Kungsfiskare, Niklas Jeppson

Kungsfiskare, Niklas Jeppsson

strandbrinkar med 3 till 5 meters höjd. Brinkarnas nedre del ligger i omedelbar anslutning till vattenytan. I dessa lodrätta brinkar har sedan hål borrats med ett specialverktyg med 45 mm diameter. Verktuget når cirka 45 cm in i brinken. Därefter har innersta delen av hålet kratsat upp med hjälp av en ”spisraka” vars blad har kortats och snedskurits. Avsikten med kratsningen är att mjuka upp och skapa förutsättningar för att fåglarna själv skall fortsätta arbetet med bohålet. Hålen har anlagts i gränsen mellan matjordslagret och grus/sandlagret och riktats snett uppåt med cirka 10 graders lutning. I en del av dessa hål har sedan på respektive plats två olika typer av plaströr anbringats. Rörren har en innerdiameter av 45 respektive 37 mm. Rörren är i ingångsöppningen något snedsågade för att bl.a.

förhindra att vatten lätt rinner in. Vidare är rören i förväg preparerade med lim/fix i vilket grovt grus sedan fått torka in. Detta för att få friktion i de hala plaströren för en eventuellt besökande kungsfiskare.

Den 1 april 2004 genomförde vi då en kontroll av de iordningställda brinkarna för eventuella justeringar efter vinterns och vårens högvatten. Brinkarna vid Ugerup och Östgård var i stort intakta. Däremot krävde brinken i Tollarp ett betydande återställningsarbete. Brinken fick grävas om och rören som rasat fick åter apteras. Vid detta tillfälle rekognoserades även en fjärde plats vid Rickarum. Efter positiv markägarkontakt grävdes och iordningställdes en brink med hål och rör enligt samma modell som övriga platser redan samma dag. Noterbart var att på samtliga fyra platser observerades kungsfiskare vid detta besök. Särskilt vid Tollarp var ett kungsfiskarpar rejält upphetsade under vårt grävningsarbete. Vi kunde då också konstatera att paret redan påbörjat utgrävning av ett bohål. Inte i, men väl i omedelbar närhet av den grävda brinken.

Kontrollerna på dessa platser under häckningssäsongen har då givit följande resultat:

Rickarum: Ingen bekräftad häckning men väl spår av spillning och ”kraf-sande” kungsfiskare i brinken.

Tollarp: Häckning har skett i omedelbar anslutning till den konstgjorda brinken. Förmodligen samma par genomförde även en andrahäckning då besatt bohål noterades 13/7.

Östgård: Inga spår av kungsfiskare i brinken. Däremot skedde häckning i närheten i en rotvälta på samma plats som 2003. Här har vi dock avbrutit arbetet med den konstgjorda brinken på grund av risken för erosion i åstranden.

Ugerup: Här accepterade ett par ett av de förborrade hålen och ungar hördes i boet 17/5.

Således har hittills inga fåglar använt sig av de ingrävda rören. Däremot har såväl brinkarna som de förborrade hålen accepterats av häckande kungsfiskare. Kontroll av skicket på brinkarna gjordes i mitten på juli efter det myckna regnandet. Samtliga brinkar, förborrade hål och ingrävda rör hade klarat de för årstiden extrema nederbörds mängderna.

Utöver de tre ovan beskrivna häckningarna finns rapport från Gärds Köpinge om två adulta fåglar som matade en juvenil. Det får därför antas att minst 4 par kungsfiskare har häckat i Vramsån under 2004.

Tabell 1 Rapporterade/konstaterade kungsfiskarhäckningar i Vramsån 2000-2004

2000	2001	2002	2003	2004
0 par	1 par	3 par	3 par	4 par

Hur skall vi då fortsätta? Som skrevs i inledningen upphör projektet vid årsskiftet. Men kungsfiskarbrinkarna är ju bara ett av de delprojekt som pågår som behöver fortsatt tillsyn och åtgärder. Som det ser ut i skrivande stund är planen att kunna fondera en del icke förbrukade projektmedel i en fond för fortsatta åtgärder i Vramsån. Vi hoppas att detta är möjligt så att bl.a. de delprojekt som fågelklubben driver kan fortsätta. Just kungsfiskarbrinkarna är som framgår ovan en sådan verksamhet som kräver årlig och regelbunden tillsyn och inventering för att ge någon långsiktig effekt.

Slutligen riktas ett tack till Michael Dahlman vid Kristianstad kommun och projekt "Vramsån i Vattenriket" för stödet till kungsfiskarna.

Referenser

- Jeppsson Niklas 2003: Vramsåns fåglar – En undersökning 2002, Spoven nr 2/2003 sidan 45 – 49
- Jeppsson Niklas & Patrik Olofsson 2003: Fågelskyddsarbete i Vramsån 2001 – 2003, Anser nr 3/2003 sidan 209 - 216

Nils Waldemarsson, Skånegatan 6, 295 32 Bromölla